

Ruimte voor nieuwe scholen – inbreng Algemene Onderwijsbond door Henrik de Moel, hoofdbestuurder voortgezet onderwijs.

Het is goed dat er een nieuwe wet ligt die de regels voor het stichten van een nieuwe school aanpast. De Algemene Onderwijsbond vindt het een verbetering dat er aan de voorkant meer waarborgen zijn voordat bekostiging toegekend wordt. Zo is het een logisch dat wordt gekeken naar welke scholen er al zijn in een bepaald gebied en dat de samenwerking gezocht moet worden (zeker in het licht van passend onderwijs). Ook is het goed dat er een kwaliteitstoets is op zowel het onderwijskundig concept als de kracht van het bestuurlijk vermogen.

Er zijn echter ook een aantal punten waar wij aandacht voor willen vragen.

1. Bevoegde leraren.

In de Memorie van Toelichting staat dat het bevoegd gezag dient te streven naar een volledig bevoegd of benoembaar lerarenteam. Wij zouden graag het woordje benoembaar willen schrappen óf er van maken: het bevoegd gezag dient te streven naar een volledig bevoegd én benoembaar lerarenteam. De termen bevoegd en benoembaar worden nogal eens door elkaar gebruikt. Onbevoegde leraren zijn namelijk ook (tijdelijk) benoembaar. Het is voor de kwaliteit van ons onderwijs – zeker gezien de lerarentekorten – van groot belang dat de overheid blijft streven naar bevoegde leraren voor onze leerlingen.

2. Van vast naar flex

Het stichten van een nieuwe school zorgt voor (meer) concurrentie met bestaande scholen. Dit kan – zeker in krimpgebieden - leiden tot onwenselijke situaties. De komst van een nieuwe school kan daar leiden tot sluiting van een andere school. Het zal in ieder geval leiden tot een toename van de uitgaven aan marketing van de 'oude' scholen, geld dat dan niet naar de klas kan gaan. Hier wordt in dit wetsvoorstel (te) nonchalant mee omgegaan. De sluiting van een school heeft namelijk een grote impact op leerlingen, onderwijspersoneel en ouders. Daarbij: een weggeconcurrerde school is niet per definitie een slechtere school. Wij zien dat het onderwijspersoneel bij nieuwe scholen vaak aangenomen wordt met tijdelijke / flexibele contracten. Daar tegenover staat dat het aantal vaste contracten door krimp ook verder daalt. Hierbij noem ik dan weer het lerarentekort: hoe zorgt de overheid ervoor dat leraren – die we nu én in de toekomst – zo hard nodig hebben te maken krijgen met onzekere situaties qua baan en inkomen?

3. Iets nieuws kost geld

Deze wet wordt budgetneutraal ingevoerd. Op zich klinkt de redenatie logisch: een nieuwe populaire school kan de leerlingen van een oude school aantrekken. Het aantal leerlingen blijft gelijk, ze gaan alleen naar een andere school. Nu krijgt een nieuwe school een startbekostiging, maar de AOb maakt zich toch zorgen over ons onderwijsgeld. Binnen ons huidige systeem van bekostigen en verantwoorden is niet transparant waar ons geld aan besteed wordt. We zien dat geld wat eigenlijk bedoeld is voor personeel steeds vaker worden gebruikt voor materiële zaken. Deze materiële kosten zullen bij nieuwe scholen nóg hoger zijn. Meubels, lesmateriaal, speeltoestellen, alles moet immers aangeschaft worden. Met de grote bestedingsvrijheid die schoolbesturen hebben is er geen enkele garantie dat bij nieuwe scholen wijs wordt omgegaan met ons onderwijsgeld. De AOb vindt dat als de overheid wil komen tot een

transparantere manier van bekostigen en verantwoorden hier zeker bij het stichten van nieuwe scholen meer aandacht voor moet zijn.

4. De hoge ouderbijdrage

Met dit wetsvoorstel wil de overheid het voor ouders makkelijker maken om nieuwe scholen te stichten. Het gaat om onderwijs dat past bij hun identiteit. In de praktijk gaat identiteit steeds vaker over een pedagogisch concept in plaats van een religie of een zuil. Er komt op deze manier nog meer variatie in het uitgebreide palet met scholen. Dit gaat gepaard met een ouderbijdrage waar geen rem op zit. Hoe voorkomt de overheid dat het publieke onderwijsbestel overgeheveld wordt naar geprivatiseerd onderwijs? Hoe voorkomt de overheid dat er straks een basisbekostiging van de overheid is met daarop een stevige bijdrage van ouders? Aan nieuwe onderwijsconcepten hangt namelijk meestal wel een prijskaartje.

5. Continuïteit versus waan van de dag

Het belang van ouders staat in dit wetsvoorstel duidelijk voorop. De AOb vindt het een goed uitgangspunt dat ouders een school voor hun kinderen moeten kunnen vinden die aansluit bij hun ideeën. Er kan alleen een spanningsveld ontstaan tussen de kwaliteit en continuïteit van onderwijs of de behoeften van ouders. De overheid heeft een stelselverantwoordelijkheid en daarbij moet de kwaliteit van ons onderwijs aan leerlingen voorop staan, niet de behoefte van individuele ouders. Om tot goede onderwijskwaliteit te komen is het belangrijk dat er bevoegd personeel is dat goed onderwijs kan geven. Dat leidt tot gelukkige leerlingen en tevreden ouders. Wat ons betreft mag moet er een balans worden gevonden tussen 'behoefte van de ouder' en de 'kwaliteit van onderwijs'. Daar draait het immers om.